

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Κοινωνιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	183-10-13	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Έρευνα στον Κοινωνικό Αποκλεισμό, την Περιθωριοποίηση και τις Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	10	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Υποχρεωτικό κατ' Επιλογήν / Ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων εμπειρικής έρευνας		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Η γνώση της θεωρίας του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού στις σύγχρονες κοινωνίες (Α' εξάμηνο σπουδών)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://www.soc.aegean.gr/ext-files/pm/mps/etkas-2017-183-10-13-gr.pdf		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
--

Οι συμμετέχοντες θα πρέπει με το τέλος του εξαμήνου να αποκτήσουν εξοικείωση με βασικά εργαλεία της εμπειρικής έρευνας στον κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς και μια γενική ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης εμπειρικών κοινωνικών ερευνών στο συναφές κοινωνικό πεδίο,

α) να κατανοούν τις δυσκολίες στον ορισμό και τη μέτρηση του κοινωνικού αποκλεισμού και του τρόπου με τον οποίο οι ορισμοί αυτοί δεν είναι απλώς τεχνικά ζητήματα,

β) να είναι σε θέση να προσδιορίζουν και να επεξεργάζονται διαφορετικούς τύπους δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάδειξη των κοινωνικο-χωρικών επιπτώσεων του κοινωνικού αποκλεισμού,

γ) να γνωρίζουν πώς περιγράφουμε μια διαδικασία "κοινωνικού αποκλεισμού",

δ) να έχουν γνώση του φάσματος κυβερνητικών δράσεων που έχουν αναπτυχθεί για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,

ε) να κατανοούν τη "βιωμένη εμπειρία" των ατόμων που κινδυνεύουν ή υποφέρουν από διάφορες πτυχές του κοινωνικού αποκλεισμού και ορισμένα από τα εμπόδια στην "επανάταξη" τους.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και

επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Ομαδική εργασία

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Σύνταξη ερευνητικού σχεδίου και διενέργεια έρευνας

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Με δεδομένο ότι στο αντίστοιχο μάθημα του Α' εξαμήνου σπουδών επισημάνθηκε, περιγράφηκε και αναλύθηκε στις επιμέρους όψεις του το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού στις σύγχρονες κοινωνίες, το μάθημα στοχεύει να εισαγάγει τους φοιτητές στη μεθοδολογία και στα εμπειρικά εργαλεία της έρευνας σε ζητήματα κοινωνικού αποκλεισμού. Στο πλαίσιο αυτό, οι συμμετέχοντες θα πρέπει με το τέλος του εξαμήνου να αποκτήσουν εξοικείωση με βασικά εργαλεία της εμπειρικής έρευνας στον κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς και μια γενική ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης κοινωνικών ερευνών στο συναφές κοινωνικό πεδίο. Η πλειοψηφία των ερευνών σε ζητήματα κοινωνικού αποκλεισμού στη χώρα μας γίνονται με τρόπους που ευνοούν είτε μια δημοσιογραφικού τύπου επιδερμική προσέγγιση, είτε διοικητικού και γραφειοκρατικού τύπου προτεραιότητες που αγνοούν ή υποβαθμίζουν τον υποκειμενικό παράγοντα. Αναδεικνύουν, δηλαδή, περισσότερο τον κοινωνικό αποκλεισμό σαν αντικειμενικό γεγονός (δεδομένη κατάσταση), παρά τους κοινωνικά αποκλεισμένους ως υποκείμενα κοινωνικών διαδικασιών που τους ωθούν προς τον αποκλεισμό. Έτσι, γίνεται φανερή η ανάγκη να εκπαιδευτεί μια νέα γενιά ερευνητών και μελετητών του κοινωνικού αποκλεισμού που θα κατέχουν τα βασικά εργαλεία της έρευνας και τη γνώση ότι τα ίδια τα ζωντανά υποκείμενα της κοινωνίας προσφέρουν τόσο τα στοιχεία κατανόησης των υπό διερεύνηση παραμέτρων, όσο και τις προτεραιότητες των πολιτικών που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των αποκλεισμένων. Για το λόγο αυτό, στο πλαίσιο του μαθήματος επιλέχθηκαν τα εργαλεία της ποιοτικής εμπειρικής έρευνας. Στο σημερινό στάδιο γνώσης του προβλήματος, η ποιοτική έρευνα μπορεί να αναδείξει αποτελεσματικά: α) τις δομικές δυναμικές διαδικασίες της διαδικασίας αποκλεισμού, β) τις υποκειμενικές παραμέτρους της διαδικασίας αποκλεισμού και, κατ' επέκταση, γ) τις συλλογικές δράσεις που μερικές φορές οι αποκλεισμένοι αναπτύσσουν προκειμένου να διαρρήξουν τον αποκλεισμό τους.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39 ώρες
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	38 ώρες
	Διενέργεια εμπειρικής έρευνας	115 ώρες
	Συγγραφή εργασιών	58 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	250 ώρες
Το μάθημα έχει χαρακτήρα σεμιναριακό. Η διεξαγωγή		

Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS

του μαθήματος αρχίζει με επιλογή και ανάθεση μικρών ερευνών υπό τύπο ομαδικών ερευνητικών ασκήσεων. Έτσι, συγκροτούνται ευέλικτες ερευνητικές ομάδες 3-4 ατόμων που επιλέγουν εξειδικευμένο πεδίο έρευνας στον κοινωνικό αποκλεισμό (κοινωνικά αποκλεισμένη ομάδα). Στη συνέχεια, οι ομάδες εξετάζουν και σταθμίζουν τις πρακτικές πιθανότητες διενέργειας εμπειρικής έρευνας σε συνδυασμό με τους χρονικούς και γεωγραφικούς περιορισμούς. Κατόπιν, κάθε ομάδα επιλέγει τη συγκεκριμένη μεθοδολογία έρευνας από το οπλοστάσιο της ποιοτικής έρευνας και, αφού ολοκληρωθεί ο πρώτος κύκλος συζήτησης, υποβάλλει αναλυτική ερευνητική πρόταση που περιλαμβάνει σύντομη περιγραφή του προβλήματος, ανάλυση της πρότασης που αναφέρεται στα χαρακτηριστικά της ομάδας-στόχου, στις ερευνητικές υποθέσεις (σε συνάρτηση, όπου είναι δυνατό, με το θεωρητικό πλαίσιο αναφοράς του προηγούμενου εξαμήνου), στο δείγμα της έρευνας και στη μεθοδολογία της. Στο κύριο μέρος της η εκπαιδευτική διαδικασία συνίσταται στην υλοποίηση των ερευνών και στην παράλληλη γενικευμένη συζήτηση των προβλημάτων που κάθε φορά αναφύονται, με τρόπο ώστε οι ομάδες να αναπτύσσουν την απαραίτητη γνωστική διάδραση τόσο μεταξύ τους όσο και με τον διδάσκοντα. Σκοπός των συζητήσεων είναι αφενός να εξοικειωθούν οι ομάδες καλύτερα με τα ειδικά ερευνητικά προβλήματα, αφετέρου να αποκτήσουν όλοι οι συμμετέχοντες μια πιο σφαιρική άποψη των ζητημάτων που θέτει η εμπειρική έρευνα στον κοινωνικό αποκλεισμό. Στην τελική φάση, γίνεται επεξεργασία των δεδομένων που συλλέχθηκαν, παρουσιάζονται προφορικά τα αποτελέσματα των ερευνητικών ασκήσεων και ολοκληρώνεται η συγγραφή των εργασιών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης

Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες

Η αξιολόγηση των συμμετεχόντων θα γίνει επί τη βάσει αφενός της ενεργού ατομικής συμμετοχής στις συζητήσεις, αφετέρου της ποιότητας του τελικού αποτελέσματος της έρευνας που θα πετύχει η κάθε ομάδα στη βάση της αποτελεσματικής συνεργασίας.

<p>Αναφέρονται προσδιορισμένα αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>ρητά κριτήρια</p>
---	--------------------------

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

α) Εγχειρίδια του μαθήματος

Προτείνεται η βιβλιογραφία του Α' εξαμήνου στα αντίστοιχα επιλεγμένα θεματικά αντικείμενα της θεωρητικής ενότητας, συμπληρωμένη από νέες πηγές πιο εξειδικευμένα χρήσιμες σε σχέση με τις χρησιμοποιούμενες ερευνητικές υποθέσεις. Επίσης, προτείνεται η βιβλιογραφία του μαθήματος του Α' εξαμήνου «Μεθοδολογία Σχεδιασμού Ποιοτικής Κοινωνικής Έρευνας».

β) Συμπληρωματική βιβλιογραφία:

Κάθε ερευνητική ομάδα οφείλει να συμπληρώσει την απαραίτητη βιβλιογραφία με πηγές που θα εξειδικεύουν ακόμη περισσότερο την προβληματική της έρευνας, τόσο στο θεωρητικό επίπεδο, όσο και στο εμπειρικό.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Sociological Research Online, SAGE Journals

Social Research, JSTOR

International Journal of Social Research Methodology, Taylor & Francis

Journal of Social Research & Policy

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών